

Warszawa, 29 października 2021 roku

STANOWISKO

MINISTERSTWA EDUKACJI I NAUKI

MINISTERSTWA FINANSÓW oraz

CENTRUM GOVTECH W KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW

W związku z często pojawiającymi się pytaniami odnośnie kwestii finansowych związanych z realizacją Laboratoriów Przyszłości¹, przedstawiamy następujące wyjaśnienia:

1. Odnośnie formuły prawnej udzielania wsparcia finansowego:

Wsparcie finansowe w ramach Laboratoriów Przyszłości jest udzielane na podstawie art. 65 ust. 28 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 568), zwanej dalej „ustawą”, ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Jest to mechanizm inny niż dotacje lub subwencje.

2. Odnośnie konieczności zawierania umów między organem prowadzącym a wojewodą:

Wsparcie finansowe przekazywane jest na podstawie złożonego wniosku o udzielenie wsparcia zgodnie z paragrafem 4 uchwały. Wypłaty środków organom prowadzącym dokonuje wojewoda po zatwierdzeniu jego rekomendacji przez Prezesa Rady Ministrów. Nie ma konieczności zawierania odrębnych umów czy porozumień z wojewodami.

3. Odnośnie przeznaczenia wsparcia finansowego na konkretne szkoły:

Wsparcie finansowe przekazywane jest z przeznaczeniem na wskazane szkoły, względem których zostały przez Prezesa Rady Ministrów zatwierdzone rekomendacje wojewodów.

¹ Uchwała nr 129 Rady Ministrów z dnia 29 września 2021 r. w sprawie wsparcia na realizację inwestycyjnych zadań jednostek samorządu terytorialnego polegających na rozwijaniu szkolnej infrastruktury – „Laboratoria przyszłości” (M.P. poz. 939), zwana dalej „uchwałą”.

4. Odnosnie konieczności posiadania odrębnego rachunku bankowego przez organ prowadzący lub szkołę:

Środki przekazywane są na wydzielony rachunek dochodów jednostki samorządu terytorialnego (w przepisach ust. 11 i 12 artykułu 65 ustawy używa się sformułowania o wydzielonym rachunku, w liczbie pojedynczej). Mając jednak na uwadze różnego rodzaju działania, na które przeznaczane są środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 do rozważenia pozostaje jednak utworzenie odrębnego rachunku, w celu ich identyfikacji. Innymi słowy, posiadanie specjalnego rachunku dedykowanego „Laboratoriom Przyszłości” jest opcjonalne, zarówno w przypadku organów prowadzących (o ile mają one już inny rachunek wydzielony na środki tego funduszu), jak i szkół (w każdym przypadku).

Ewentualne koszty prowadzenia rachunku pokrywa organ prowadzący, a ewentualne wpływy z oprocentowania stanowią jego dochód.

5. Odnosnie możliwości refinansowania uprzednio poniesionych wydatków:

Podstawą prawną uchwały Rady Ministrów z dnia 29 września 2021 r. jest art. 65 ust. 28 ustawy, który odnosi się do przeciwdziałania skutkom społeczno- gospodarczym COVID-19. Zgodnie z § 2 ust. 1 uchwały Środki Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 przeznacza się na wsparcie, w postaci środków finansowych, dla jednostek samorządu terytorialnego będących organami prowadzącymi publiczne szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży lub publiczne szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej. Wsparcie to może być przeznaczone na zakup wyposażenia stanowisk do pracy narzędziowej, sprzętu, narzędzi, elektronarzędzi, materiałów, innych przedmiotów i pomocy służących rozwijaniu umiejętności podstawowych i przekrojowych dzieci i młodzieży (§ 3 ust. 1 uchwały).

Na podstawie art. 65 ust. 5 pkt 4 ustawy, środki Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 mogą być przeznaczane także na zwrot wydatków poniesionych na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19. W związku z tym, organy prowadzące, które złożyły wnioski mogą już na tym etapie dokonywać wydatków na zakup sprzętu określonego w katalogu, o którym mowa w uchwale, które następnie zostaną zwrócone w wypadku, w którym zostałyby tym organom przyznane wsparcie finansowe. Samo złożenie wniosku nie jest jednak gwarancją otrzymania wsparcia finansowego, ponieważ może on zawierać błędy.

6. Odnosnie konsekwencji niewydatkowania co najmniej 60% otrzymanego wsparcia finansowego do końca 2021 roku:

Wymóg 60% został wprowadzony w celu maksymalnie szybkiego zapewnienia uczniom możliwości korzystania z wyposażenia. Jeżeli z obiektywnych przyczyn, w szczególnych przypadkach, dany organ prowadzący nie byłby w stanie wydatkować takiej kwoty w roku 2021 powinien tego dokonać w możliwie najkrótszym terminie w roku następnym. Wyjaśnienia w przypadku wystąpienia takiej sytuacji, zgodnie z § 7 ust. 2 pkt 4 uchwały, organ prowadzący złoży wojewodzie w informacji o wykorzystaniu wsparcia w 2021 roku.

Możliwe jest w związku z tym przykładowo uwzględnienie niezrealizowanych planowanych wydatków w ramach „Laboratoriów Przyszłości” w wydatkach niewygasających (jeżeli spełnione są odpowiednie przesłanki określone w art. 263 ustawy o finansach publicznych), lub uwzględnienie niewydatkowanych środków w 2021 r. w projekcie budżetu na rok 2022, w adekwatnej kwocie.

7. Odnośnie możliwości zawierania umów z odroczonym terminem dostaw:

Zgodnie z art. 44 ustawy o finansach publicznych, wydatki powinny być ponoszone w szczególności w sposób oszczędny i celowy, z uwzględnieniem zasady osiągania najlepszych efektów w ramach posiadanych środków. Przepisy nie zawierają zakazów dokonywania płatności z góry (np. w 2021 roku) za towar, którego fizyczna dostawa nastąpi później (np. w 2022 roku). W związku z tym takie działanie nie jest z założenia naruszeniem dyscypliny finansów publicznych, o ile dokonywanie wydatku nie następuje bez upoważnienia określonego uchwałą budżetową albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących dokonywania poszczególnych rodzajów wydatków. Konieczne jest jednak odpowiednie zabezpieczenie realizacji zamówienia (np. w umowie poprzez zawarcie w niej zapisów odnośnie ew. kar umownych za niedostarczenie towaru). Urząd Zamówień Publicznych również stoi na stanowisku, że tego typu działanie nie byłoby naruszeniem ustawy Prawo Zamówień Publicznych. Szczegóły zawieranych umów są w gestii organu prowadzącego.

8. Odnośnie możliwości wliczania w cenę przez dostawcę wyposażenia usług takich jak integracja, konfiguracja czy szkolenia:

Praktyką jest to, że tego typu elementy (integracja, konfiguracja, szkolenia) są zapewniane w ramach ceny zakupu przez dostawców sprzętu dla podmiotów kupujących ich produkty. Organ prowadzący może więc albo ustalić z dostawcą, że takie elementy będą zapewnione (tj. wliczone w cenę), lub zapewnić je z innych dostępnych sobie środków. Wliczanie w cenę możliwe jest o tyle, że dostawca może swobodnie kształtować ceny swoich produktów. Jeżeli w związku z zakupem zaoferuje on nabywcom jego produktów np. bezpłatną usługę integracji, to może ją zapewniać. Oczywiście wymóg bezpłatnego zapewnienia takiej usługi może być częścią zamówienia. Jeżeli wykonawca w związku z tym zaoferowałby wyższą cenę, ma do tego prawo.

9. Odnośnie stosowania Prawa Zamówień Publicznych:

Ustawa ani uchwała nie przewidują wyłączeń ze stosowania Prawa Zamówień Publicznych na potrzeby zakupów związanych z Laboratoriami Przyszłości.

10. Odnośnie sumowania się zamówień dokonywanych przez różne szkoły:

O ile dany organ prowadzący musi sam dokonać analizy czy spełnione są przesłanki ustawowe do sumowania się zamówień publicznych udzielanych na potrzeby różnych szkół, to

w analogicznie skonstruowanych programach, częstą praktyką było to, że organy prowadzące stwierdzały, że sumowanie nie zachodzi. Nie są nam znane przypadki wynikających z tego tytułu negatywnych konsekwencji dla szkół lub organów prowadzących.

Urząd Zamówień Publicznych interpretuje tę kwestię w następujący sposób:

W rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1129 ze zm.), zwana dalej „ustawą Pzp”, zamawiającymi są m.in. jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869, 1622 i 1649). Stosownie zaś do treści art. 9 pkt 3 ww. ustawy, w skład sektora finansów publicznych wchodzi jednostki budżetowe. Takimi natomiast, w świetle art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017r. (Dz.U. z 2020r., poz. 2029), są przedszkola, szkoły i placówki zakładane i prowadzone przez ministrów i jednostki samorządu terytorialnego. W konsekwencji uznać więc należy, że szkoła jest odrębnym zamawiającym w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy Pzp.

Wartości zamówień publicznych udzielanych przez odrębnych zamawiających, co do zasady, nie sumuje się (z zastrzeżeniem zamówień na roboty budowlane stanowiące wykonanie obiektu budowlanego w ramach jednego projektu dofinansowanego ze środków UE). Z powyższego wynika, że jeśli imiennie wskazana szkoła gminna jest rzeczywistym beneficjentem wsparcia finansowego, którą winna przeznaczyć na udzielenie konkretnych zamówień publicznych w przedmiocie nabycia określonych dostaw lub usług – brak jest podstaw do uznania, że szkoła, ustalając wartość takich zamówień, winna uwzględnić także wartość zamówień z innych placówek oświatowych (umiejscowionych w tej samej gminie). Szkoła planująca wszczęcie postępowania w celu udzielenia własnego zamówienia publicznego określa wartość tego zamówienia autonomicznie zgodnie z zasadami określonymi w art. 28 ustawy Pzp i dalszych. Zastrzec jednak należy, że dokonując ustalania wartości zamówienia na usługi i dostawy, zamawiający zobowiązany jest uwzględnić w tej wartości inne zaplanowane zamówienia podobne przedmiotowo (dostawy) lub tożsame (usługi) (patrz interpretacja art. 30 ust. 1 i 2 ustawy Pzp w Komentarzu Prawa Zamówień Publicznych opublikowanego przez UZP), co do zasady, bez uwzględnienia źródła dofinansowania, które nie ma przesądzającego wpływu na sposób ustalenia tej wartości.

Powyższe informacje stanowią nasze rozumienie omawianych przepisów, należy jednak mieć na uwadze, że prawo do ostatecznej ich interpretacji w sytuacjach spornych mają inne organy, w tym władzy sądowniczej.

Informujemy również, że najbardziej aktualne informacje, odpowiedzi na inne często zadawane pytania oraz materiały informacyjne znajdują się na stronie gov.pl/laboratoria. Pod tym samym adresem znajduje się formularz kontaktowy, przez który możliwe jest otrzymanie dalszych wyjaśnień.

Zachęcamy wszystkie jednostki samorządu terytorialnego oraz prowadzone przez nie szkoły do zgłaszania się do „Laboratoriów Przyszłości”.